Lisäys lapsiasiavaltuutetun lausuntoon eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle valtioneuvoston sisäisen turvallisuuden selonteosta

Viite: Sosiaali- ja terveysvaliokunta perjantai 10.09.2021 klo 09.00 / VNS 4/2021 vp / Asiantuntijapyyntö

Valiokunnan kuulemisen johdosta toimitan teille lisätietoa Lapsibarometri 2020 -tutkimuksen kysymyksestä ”pelottaako sinua joskus?”. Lapsibarometrin aineisto kerättiin puhelinhaastatteluilla, jotka toteutettiin kevään ja syksyn 2020 aikana. Aineisto koostuu 402 haastattelusta. Taustatiedot, kuten vanhempien koulutus ja kotitalouden taloudellinen tilanne, kysyttiin lapsen vanhemmalta. Näiden tietojen jälkeen lapsi pyydettiin vastaamaan puhelimessa 10–16 kysymykseen. Vastaajajoukko painotettiin valtakunnallisesti edustavaksi sukupuolen ja asuinalueen osalta. Kyselyaineisto analysoitiin tilastollisin menetelmin ja lasten vastaukset avoimiin kysymyksiin luokiteltiin sisällönanalyysin keinoin. Kysymyslomake suunniteltiin yhdessä lasten kanssa ja sitä käsiteltiin Nuoriso- ja lapsuudentutkimuksen tutkimuseettisessä toimikunnassa. Lapsibarometriin voi tutustua osoitteessa: http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-875-2

Lasten pelkoja pyrittiin kartoittamaan tiedustelemalla lapsilta ensiksi ”pelottaako sinua joskus?”. Lapsista suurin osa, 82 prosenttia, vastasi kysymykseen myöntävästi (Kuvio 22). Kielteisesti kysymykseen vastasi 17 prosenttia lapsista ja kaksi prosenttia ei osannut vastata kysymykseen. Taustatekijöistä lasten asuinpaikalla näyttäisi olevan jonkin verran vaikutusta siihen, kokevatko lapset pelkoa vai eivät. Suurin ero oli Helsingissä ja Uudellamaalla asuvien ja Etelä-Suomessa elävien lasten välillä: Helsinki-Uusimaan lapsista 78 prosenttia kertoi pelkäävänsä joskus, kun vastaava luku Etelä-Suomen lapsilla oli 87 prosenttia. Vastaavasti joka viides Helsingissä tai Uudellamaalla asuvista ilmoitti, ettei pelkää mitään, kun Etelä-Suomen lapsista tällaisten lasten osuus oli kymmenen prosenttia. Muilla taustatekijöillä ei aineiston perusteella ole suurta vaikutusta lasten pelkokokemuksiin.

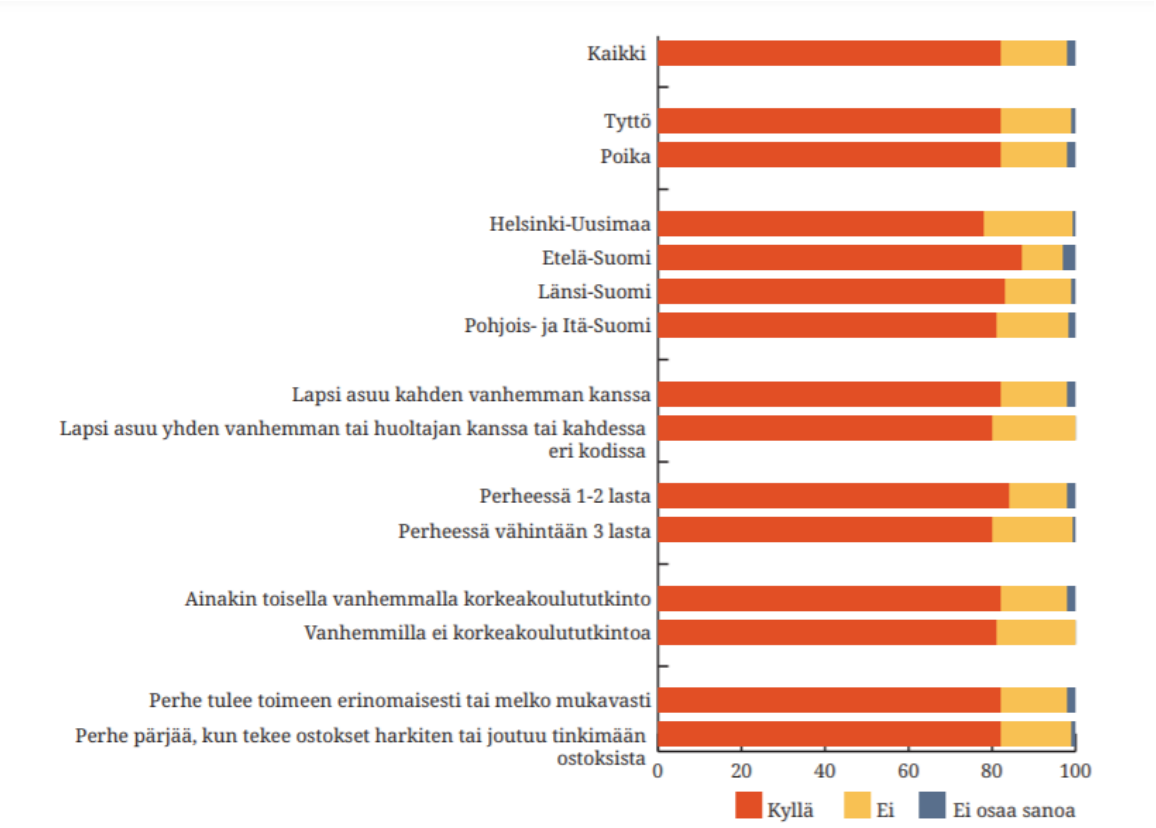

Kuvio 22. Lasten vastausjakauma kysymykseen "pelottaako sinua joskus?" taustamuuttujien mukaan (%).

Niiltä lapsilta, jotka kertoivat pelkäävänsä joskus, kysyttiin lisäksi "mikä sinua pelottaa?". Suurin pelon aiheuttaja lasten keskuudessa oli pimeä, jonka vastasi 28 prosenttia lapsista (Kuvio 23). Pelkoa erityisesti yöaikaan tai painajaisiin liittyen kokee 17 prosenttia lapsista. Tiettyjä eläimiä tai luonnonilmiöitä, kuten ukkosta, kertoi pelkäävänsä 12 prosenttia lapsista

ja yhdeksällä prosentilla lapsista pelko yhdistyi tiettyyn paikkaan, kuten sängyn alle, tunneleihin tai yläkertaan. Lapsista seitsemän prosenttia ilmoitti pelkäävänsä pahoja hahmoja, kuten kummituksia, noita-akkoja tai hirviöitä. Yksin olemista kertoi pelkäävänsä kuusi prosenttia lapsista ja saman verran lapsia ilmoitti pelkäävänsä sitä, että tapahtuu jotain pahaa, esimerkiksi syttyy tulipalo tai tippuu laivalta. Osa lapsista liitti pelot televisio-ohjelmiin ja peleihin tai ihmisiin, esimerkiksi rosvoihin tai siihen, kun pitää esiintyä isolle joukolle ihmisiä. Muut-luokkaan sijoitettiin yksittäiset vastaukset, kuten kova vauhti keinussa, voltin tekeminen, hiljaisuus ja korona. Kysymykseen ei osannut tai halunnut vastata 23 prosenttia lapsista.

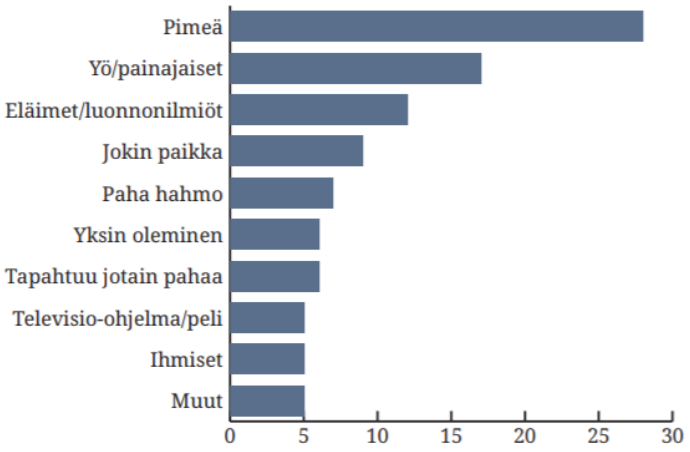

Kuvio 23. Lasten vastausjakauma kysymykseen ”mikä sinua pelottaa?” (pois lukien Ei osaa sanoa -vastaukset, joita oli 23 %).

Helsingissä 10.9.2021

Elina Pekkarinen
Lapsiasiavaltuutettu